

Comentari a Sentència favorable als interessos dels Col·legiats amb problemes de pagaments

Ja en altres escrits s'ha parlat de les precaucions que tot professional del sector necessita per no tenir problemes amb els clients, i moltes de les previsions que s'han recomanat se centren en el tema del cobrament. Garantir que finalment se'ns pagarà per la feina feta, ni més ni menys.

De la mateixa manera s'han fet altres escrits on es parlava de la importància dels fulls d'encàrrec, o el paper del Col·legi i el seu registre de visats. Sense oblidar que també s'ha fet menció de forma teòrica a les possibles actuacions o opcions que la llei ofereix en cas de trobar-se amb un client que posa traves a l'hora de pagar.

En aquest document es fa un anàlisi i comentari d'un cas verídic que de forma pràctica ens permetrà comentar tots aquests aspectes. La sinopsi dels fets parteix d'un esquema prou conegut i temut per tots, un client que no paga per l'encàrrec de la confecció d'un projecte, adduint que no havia signat cap document i no tenia obligació de pagar per uns pressupostos orientatius que no suposaven cap obligació de pagar.

El client busca fer una determinada obra, i per dur-la a terme el dissenyador ha de fer una estimació de pressupost -unes «feines» prèvies, com amidament d'estat actual. En primer lloc li informa dels honoraris professionals a través d'un pressupost privat i un full d'encàrrec. Un cop fet aquest tràmit en que es dóna per informada al client, les claus són entregades al dissenyador perquè porti a terme l'estimació del pressupost. Els documents (el pressupost privat i el full d'encàrrec són lliurats al client esperant que els torni signats).

El dissenyador diposita el projecte al CODIC i envia una carta certificada al client informant que pot anar a recollir el projecte i la factura a pagar, (fent ús del servei que ofereix el CODIC). Arribats a aquest punt el client considera que l'han enganyat i denuncia al decorador a través de l'agència de defensa del consumidor. Adduint que cap dels altres pressupostos que havia demanat als altres industrials no havia calgut pagar-los. El dissenyador ràpidament es posa en contacte amb el seu advocat i decideix engegar un procediment monitori, aquest procediment és una tipus de judici específic en cas de voler reclamar quantitats dineràries que estiguin per sota de la quantitat de 30.000 • i que es pugui aportar document acreditatiu d'aquest deute.

Davant la impossibilitat d'aportar el document acreditatiu (xec, pagaré, lletra de canvi,...) es decideix anar per la via del judici ordinari.

«Artículo 812 LEC. Casos en que procede el proceso monitorio.

1. Podrá acudir al proceso monitorio quien pretenda de otro el pago de deuda dineraria, vencida y exigible, de cantidad determinada que no exceda de cinco millones de pesetas, cuando la deuda de esa cantidad se acredite de alguna de las formas siguientes:

1. Mediante documentos, cualquiera que sea su forma y clase o el soporte físico en que se encuentren, que aparezcan firmados por el deudor o con su sello, impronta o marca o con cualquier otra señal, física o electrónica, proveniente del deudor.

Comentari a Sentència favorable als interessos dels Col·legiats amb problemes de pagaments

2. Mediante facturas, albaranes de entrega, certificaciones, telegramas, telefax o cualesquiera otros documentos que, aun unilateralmente creados por el acreedor, sean de los que habitualmente documentan los créditos y deudas en relaciones de la clase que aparezca existente entre acreedor y deudor.
2. Sin perjuicio de lo dispuesto en el apartado anterior y cuando se trate de deudas que reúnan los requisitos establecidos en dicho apartado, podrá también acudir al proceso monitorio, para el pago de tales deudas, en los casos siguientes:
1. Cuando, junto al documento en que conste la deuda, se aporten documentos comerciales que acrediten una relación anterior duradera.
 2. Cuando la deuda se acredite mediante certificaciones de impago de cantidades debidas en concepto de gastos comunes de Comunidades de propietarios de inmuebles urbanos.»

Arribats a aquest punt cal explicar que juntament amb la demanda, el decorador va aportar tota una sèrie de documentació que posteriorment va servir per sustentar les seves pretensions i que en la pròpia sentència després el jutge cita i usa per finalment decidir el veredictes parcialment a favor del decorador, en aquest cas el demandant.

Aquesta documentació va ser per una banda uns pressupostos dels honoraris del decorador, projecte notificat que tot i que no firmats per les parts, es va demostrar que van ser coneguts i acceptats pel client (l'intercanvi de claus); la fulla d'honoraris orientatius del CODIC, el certificat del registre de visats del CODIC on es van entregar còpia de «pressupostos», els pressupostos que els diversos industrials van fer a nom del client i finalment una factura amb les partides diferenciades per les feines fetes a terme.

La naturalesa del judici per una banda va passar per demostrar l'existència de l'encàrrec encomanat i de l'altre el que suposava un encàrrec a un dissenyador d'interiors (buscar extracte sentència on diferencia entre encarregar un projecte a un dissenyador i un encàrrec a una botiga de reformes). És a dir, que va existir la feina de fer un projecte (tot i que no es va executar finalment) un concepte avaluable i per tant cobrable. Diferenciant-lo de la mera presentació dels pressupostos o preus de catàleg.

«Fundamento segundo (párrafo 2º).-[...]En primer lugar, debe tenerse en cuenta que el actor es diseñador de interiores y, como cualquier persona sabe, no cabe equiparar la complejidad y naturaleza del trabajo que efectúa un diseñador de interiores y una mera empresa de reformas, siendo por ello plenamente esperable que el proyecto que se encarga a un diseñador deba ser remunerado económicamente como tal incluso en el caso que no se lleve a ejecución.»

La sentència també aborda el tema de les formes de cobrament i dels usos i costums comercials en certs sectors, donant per vàlids els que es recomanen des del Col·legi. El sistema de honoraris percentuals on es distingeix la projecció d'obra i la seva direcció.

Comentari a Sentència favorable als interessos dels Col·legiats amb problemes de pagaments

La sentència també ens recorda la facilitat que suposa tenir un full d'encàrrec com a tipus de contracte d'obra (en contraposició a un contracte de serveis) en aquest cas, perquè tot i que finalment per demostrar l'existència d'un acord és vàlida la forma verbal o qualsevol altre, la forma «més privilegiada» és l'escripta.

«Fundamento segundo.- Habida cuenta que las partes concretaron los términos del encargo de forma oral, hallándose en un bar, no contamos con ningún testigo ni ningún documento escrito de formalización del contrato que pueda arrojar luz sobre el objeto y condiciones económicas del contrato suscrito entre las partes. Tampoco dispones de una hoja de encargo [firmada] , lo que no determina la inexistencia de un contrato entre las partes pues según se ha señalado de forma reiterada nuestra jurisprudencia: la nota de encargo no es elemento esencial sin el cual se pueda considerar inexistente el encargo de un proyecto poruqe, aunque pueda tratarse de un medio prviliegiado para acreditar la exietnecia del mismo su existencia en modo alguno impedir probar por cualquiera de los medios válidamente admintidas en derecho la existencia del encargo»

Un altre punt de la sentència és el tema de les costes del judici. Es dona la particularitat que al ser parcialment estimativa, és a dir, el jutge dona la raó al dissenyador en tant que ha de cobrar pel seu projecte, però decideix que la quantia ha de ser menor del que es reclamava inicialment. El jutge fa ús de la documentació aportada pel la part actora (el dissenyador) per arribar a la següent conclusió: les pràctiques de cobrament recomanades des del Col·legi se sol imputar al global del projecte un 60% en concepte de creació del projecte i un 40% en concepte de direcció. En atenció a que el projecte no s'executaria, el jutge va entendre que només calia abonar el 60% del preu global , ja que en les factures presentades no es diferenciava en tant que preus tot i que si en tant que conceptes a cobrar. Això ens ensenya que és bo desglossar les partides, encara que pugui semblar més carregós.

Aquest fet va suposar que les dues parts haguessin d'abonar els costos que cadascú havia generat. En cas d'haver estat totalment favorable en tots els termes, la part «perdedora» s'hagués vist obligada a fer-se càrrec de totes les despeses generades pel judici (advocats, perits, procuradors,...).

El sistema judicial permet una segona volta, o un segon intent per qualsevol de les parts que no hagin quedat satisfetes amb el resultat, o en aquest cas amb la decisió del jutge, favorable al dissenyador. Aquesta «segona volta» es el recurs d'apel·lació. Normalment els recursos es presenten davant del tribunal «superior» jeràrquicament al jutjat o tribunal que hagi conegut del nostre cas. En aquest plet es tracta de l'audiència provincial.

En el sistema de recursos no es pot entrar a discutir cap dels fets que hagin estat provats en la primera instància (primer judici), excepte en casos previstos expressament en el reglament (Llei enjudiciament civil), només es parla dels fonament jurídics, és a dir, de la interpretació de les lleis aplicables al cas.

Es fa esment d'aquesta part de la història degut a que en el recursos se li va tornar a donar la raó al dissenyador amb la diferència que aquest cop els costos d'aquest segon judici van ser totes imputades al client .

«Artículo 394 LEC. Condena en las costas de la primera instancia.

Comentari a Sentència favorable als interessos dels Col·legiats amb problemes de pagaments

1. En los procesos declarativos, las costas de la primera instancia se impondrán a la parte que haya visto rechazadas todas sus pretensiones, salvo que el tribunal aprecie, y así lo razone, que el caso presentaba serias dudas de hecho o de derecho.

Para apreciar, a efectos de condena en costas, que el caso era jurídicamente dudoso se tendrá en cuenta la jurisprudencia recaída en casos similares.

2. Si fuere parcial la estimación o desestimación de las pretensiones, cada parte abonará las costas causadas a su instancia y las comunes por mitad, a no ser que hubiere méritos para imponerlas a una de ellas por haber litigado con temeridad.

3. Cuando, en aplicación de lo dispuesto en el apartado 1 de este artículo, se impusieren las costas al litigante vencido, éste sólo estará obligado a pagar, de la parte que corresponda a los abogados y demás profesionales que no estén sujetos a tarifa o arancel, una cantidad total que no exceda de la tercera parte de la cuantía del proceso, por cada uno de los litigantes que hubieren obtenido tal pronunciamiento; a estos solos efectos, las pretensiones inestimables se valorarán en tres millones de pesetas, salvo que, en razón de la complejidad del asunto, el tribunal disponga otra cosa.

No se aplicará lo dispuesto en el párrafo anterior cuando el tribunal declare la temeridad del litigante condenado en costas.

Cuando el condenado en costas sea titular del derecho de asistencia jurídica gratuita, éste únicamente estará obligado a pagar las costas causadas en defensa de la parte contraria en los casos expresamente señalados en la Ley de Asistencia Jurídica Gratuita.

4. En ningún caso se impondrán las costas al Ministerio Fiscal en los procesos en que intervenga como parte.»

Resumint, i com els contes, quina és la moral i de tota aquesta història?

1. És important fer firmar el full d'encàrrec com a model de contracte d'obres vinculant.
2. Adherir un full de condicions particulars on s'aclareixin conceptes de perquè es paga i perquè no es paga.
3. Guardar tota la documentació acreditativa de les feines realitzades: factures, albarans, memoràndums, pressupostos firmats.
4. Visar tots els projectes, o si més no entrar-los en el registre del CODIC.
5. No som contractistes, industrials o comissionistes que afegim un percentatge per cobrir la feina de projecció o direcció (des del punt de vista del CODIC).
6. No s'ha de tenir por a reclamar, anar a judici. Potser econòmicament el balanç final no compensa el temps i esforços perduts, però el reconeixement professional és una cosa que afecta a tot el col·lectiu.

